

Asia: VN/25102/2023

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Kohta 1. Tässä voitte kommentoida Lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite 1), sen säännökohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta Lupa- ja valvontavirastosta (liite 6) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia Lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännökohtaisiin perusteluihin. Kommentit Lupa- ja valvontavirastoa koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä. Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 2.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Yleiset säännökset (1-3 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Kierrätysteollisuus ry suhtautuu myönteisesti Lupa- ja valvontaviraston perustamiseen ja pitää tärkeänä sen tavoitetta sujuvoittaa lupaprosesseja ja parantaa päätöksenteon yhdenmukaisuutta. On tärkeää varmistaa, että ympäristöluvan sen valvontatoimintaan on riittävä kierrätysteollisuuden toimialan tuntemus.

Toiminnan keskittäminen yhden viraston alle mahdollistaa toimialakohtaisen tuntemuksen keskittämisen aiempaa paremmin, kun lupakäsittelijän ja valvojan osaaminen ei ole enää sidoksissa alueelliseen sijaintiin. Ehdotamme, että viraston ympäristöosastoon perustetaan asiantuntijaryhmä, joka tuntee toimialan erityiskysymykset. Lupaprosessien tulee vastata alan tarpeisiin ja tukea kiertotalouden edistämistä myös tulevaisuudessa. Tämä toteutuisi parhaiten vuoropuhelulla toimialan kanssa.

On tärkeää, että valtion aluehallintouudistusta koskevat lakimuutokset sujuvoittavat lupaprosesseja ja vahvistavat yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta hallitusohjelman mukaisesti. Kierrätysteollisuus näkee myös tärkeänä lähtökohdan, että Lupa- ja valvontavirastolle osoitetaan laajasti ympäristöllisiä luvituksia ja valvontaan liittyviä valtion viranomaistehtäviä.

Kierrätysteollisuus näkee, että Lupa- ja valvontavirastoon ehdotetusta yleisen edun valvonta - yksiköstä luovutaan jatkovalmistelussa ja viraston ympäristöasioiden yleisen edun valvonta hoidetaan osana viraston lupaharkintaa ja lupaprosessia. Lisäksi alueiden käytön kokonaisuus vaatisi tarkennusta. Emme näe perusteltuna osoittaa alueiden käytön ohjaus- ja valvontatehtäviä virastolle.

Hallitusohjelmassa on tavoite viranomaisten keskinäisten valitusoikeuksien rajoittamisesta. Kierrätysteollisuus näkee tärkeänä, että se toteutuu tässä uudistuksessa. Tuemme ehdotettua mallia, jossa tehtävien keskittäminen tai erikoistuminen elinvoimakusten välillä olisi edelleen mahdollista. Kun uudistuksen tavoitteena kuitenkin on, että virastojen tehtävät ja toimialueet ovat asiakkaille selkeät, tulee erikoistumisalueet käydä läpi ja yhtenäistää ne. Tehtäväkokonaisuuksien liiallista pirstaloitumista tulee välttää.

Lupa- ja valvontavirastoon ehdotettu osastorakenne on perusteltu. On tärkeää, että alueellinen mutta myös toimialakohtainen asiantuntemus varmistetaan päätöksenteossa.

Luku 2 Organisaatio (4 §)

Kommenttine tästä pykälästä

Ehdotamme, että lakiehdotukseen lisätään maininta toimialakohtaisen asiantuntijaryhmän perustamisesta, jolla varmistetaan riittävä osaaminen.

4 §:n 1 ja 2 momenteissa ehdotettu osastorakennetta on perusteltu. On tärkeää, että virasto organisoidaan niin, että pystytään varmistamaan yhtenäiset käytännöt koko maan tasolla. Pidämme myös tärkeänä, että alueellinen asiantuntemus varmistetaan päätöksenteossa, vaikka kyseessä on valtakunnallinen virasto, jolla on valtakunnallisesti yhdenmukaiset käytännöt.

Pykälässä ehdotetaan, että viraston ympäristötehtäviä hoitavalla toimialalla on yleistä etua ympäristöä koskevassa päätöksenteossa ja muutoksenhaussa valvova yksikkö. Yksiköllä olisi itsenäinen ratkaisovalta yleisen edun valvonnan järjestämisestä. Tämä ei ole Kierrätysteollisuuden näkemyksen mukaan tarpeen. Lupa- ja valvontavirastoon ehdotetusta yleisen edun valvonta - yksiköstä on luovuttava jatkovalmistelussa. Viraston ympäristöasioiden yleisen edun valvonta tulee hoitaa muulla tavoin. Erillinen valvontayksikkö olisi hallitusohjelman vastainen. Ei ole perusteltua, että uudelle virastolle annettaisiin valitusoikeus oman viraston päätökseen.

Erillinen valvontayksikkö lisäisi myös huomattavasti hallinnollista taakkaa, se toisi epäselvyyttä lupaprosesseihin ja se heikentäisi toimintaympäristön ennakoitavuutta. On myös ongelmallista, ettei kyseisen valvontayksikön valitusoikeutta ole rajattu riittävästi virastolain ja -asetuksen pykälissä ja pykäläkohtaisissa perusteluissa.

Yleisen edun valvonta tulisi hoitaa osana viraston lupaharkintaa ja lupaprosessia. Myös tällä tavalla voidaan toteuttaa yleisen edun valvonta. Perustuslain vaatimus, että julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon voidaan ymmärtääksemme toteuttaa ilman viraston lausunto- ja valitusoikeutta yleisen edun valvonnan näkökulmasta.

Myös hallituksen esityksessä 14/2018 todettiin, että erillinen yleisen edun valvonnasta vastaava yksikkö silloiseen LUOVA- virastoon olisi resursoinnin näkökulmasta raskas ja sen toimenkuva suhteessa laillisuusvalvontatoimeen epämääräinen ja osin päällekkäinen. Asia oli silloin tarkoitus järjestää ympäristötoimialan työjärjestyksellä ja erilaisilla sisäisillä menettelyillä. Kyseisessä hallituksen esityksessä katsottiin ehdotetun viranomaisjärjestelmän olevan sopuinnussa perustuslain kanssa.

Vaikka Lupa- ja valvontavirastoon ei tulisi erillistä valvontayksikköä, eikä viraston sisäistä muutoksenhakuoikeutta, se voisi hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on muutettu tai kumottu lupa- ja valvontaviraston antama päätös. Valtion lupa- ja valvontavirasto valvoisi myös yleistä etua sille säädetyissä tehtävissä muiden viranomaisten toimintaan kohdistuen. Muilla viranomaisilla olisi lisäksi omien vastuualueidensa osalta oikeus hakea muutosta lupa- ja valvontaviraston antamaan päätökseen yleisen edun valvomiseksi.

Luku 3 Johtaminen (5-8 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Ohjaus (9-12 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Malli, jonka mukaan viraston yleishallinnollinen ohjaus kuuluu Valtiovarainministeriölle ja ministeriöt ohjaavat omilla toimialoillaan viraston toimintaa on kannatettava.

Luku 5 Viraston erinäisiä tehtäviä koskevat säännökset (13-16 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 6 Virkojen täyttäminen ja erityiset kelpoisuusvaatimukset (17-21 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Virkojen täytössä on huomioitava riittävä osaaminen ympäristölupien käsittelyn osalta.

Luku 7 Erinäiset säännökset (22-29 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 8 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (30-36 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta

Kommenttinne asetuksesta

-

Kohta 2. Tässä voitte kommentoida elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaa lakiehdotusta (liite 2) ja sen säännöskohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta (liite 7) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin. Kommentit elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä sekä muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 3.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Elinvoimakeskuksia koskevat yleiset säännökset (1-5 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Elinvoimakeskusten rooli alueiden kehittämisessä on tärkeä kiertotalouden edistämisen näkökulmasta. Ne voivat tukea paikallisesti myös alan pienempiä yrityksiä. Kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävänä on varmistaa, että elinvoimakeskukset saavat riittävää tukea ja ohjausta, jotta ne voivat menestyksellisesti edistää kiertotaloutta paikallisesti. Tavoitteena tulisi olla yksityisen kiertotalouden edistäminen.

Ehdotamme, että lakiin lisätään erityinen painotus kiertotalouden edistämiseen, mikä voisi sisältää alueellisten kierrätys Hankkeiden tukemista ja investointien houkuttelemista.

Luku 2 Elinvoimakeskusten ohjaus ja johtaminen (6-12 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Kehittämis- ja hallintokeskusta koskevat säännökset (13-19 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevat erinäiset säännökset (20-25 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (27-30 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

1 § Elinvoimakeskusten nimet, toimialueet ja päätoimipaikat

Kommenttinne tästä pykälästä

-

2 § Elinvoimakeskusten organisaatio

Kommenttinne tästä pykälästä

-

3-13 § Elinvoimakeskusten toimialueet eräissä tehtävissä (keskitetyt tehtävät)

Kommenttinne näistä pykäläistä

-

Muut mahdolliset huomiot asetuksesta

Kommenttinne

-

Kohta 3. Tässä voitte kommentoida Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite3) ja sen säännöskohtaisia perusteluja sekä sen yleisperusteluita ja muita lukuja hallituksen esityksessä liittyen Ahvenanmaan valtionvirastoon (liite 4) vastaaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotukset Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihinKommentit yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 3? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä B osuuteen.

Ei

Luku 1 Yleiset säännökset (1-4 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Ahvenanmaan valtionviraston ohjaus (5-6 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (7-11 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Erinäiset säännökset (12-14 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

B HALLITUKSEN ESITYSLUONNOSTA KOSKEVAT MUUT MAHDOLLISET HUOMIOT

Onko teillä kommentoitavaa B osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä C osuuteen.

Kyllä (vastauskenttä aukeaa, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta.

Toissijaisen vastuun valvonta tulisi aluehallintouudistuksen yhteydessä siirtää nykyisen ELYn toimialueelta Kilpailu- ja kuluttajavirastolle (KKV). Kunnilla on toissijainen vastuu (TSV) yritysten jätteistä, jos yksityistä palveluntarjontaa ei ole kohtuullisin ehdoin saatavilla (markkinapuute). KKV:n mukaan markkinapuutteen toteamiseen liittyy epäkohtia, eikä kuntayhtiöiden hinnoittelu ole markkinaehtoista.

Hallitusohjelman mukaan kuntien toissijaista vastuuta (TSV) jätelaissa tarkennetaan niin, että kunta voi myydä jätehuoltopalveluja elinkeinoelämälle vain todellisessa markkinapuutteessa. KKV on jo vuonna 2022 todennut, että jos kunnan jätelaitos on omistajana jätteenpolttolaitoksessa, sen TSV-myynti on suurempaa, toisin sanoen jätelaitokset siis vaikuttaisivat haalivan jätettä polttoon myös yrityksiltä. (Lähde: <https://www.kkv.fi/uploads/sites/2/2022/03/2022-01-tutkimusraportteja-ulosmyyntiraja.pdf>)

Toissijaisen vastuun valvonta edellyttää markkinaosaamista. Siksi olisikin luontevaa, että valvontavastuu olisi KKV:llä.

Kierrätysteollisuus haluaa korostaa, että uudistuksen käytännön toteutuksessa on varmistettava riittävä resursointi ja osaaminen, erityisesti toimialan ympäristölupien käsittelyssä. On myös tärkeää, että uudistuksen vaikutuksia seurataan ja arvioidaan jatkuvasti, jotta voidaan tehdä tarvittavia korjauksia ja parannuksia, mikäli tavoitteita ei saavuteta odotetulla tavalla. Lisäksi kiinnitämme

huomiota siihen, että digitaalisia lupaprosesseja tulee kehittää, jotta ne olisivat käyttäjäystävällisiä ja sujuvia.

Kierrätysteollisuus kannattaa tehtäväsiirtoja, jotka kohdistuvat Lupa- ja valvontavirastolle, elinvoimakeskuksille sekä kehittämis- ja hallintokeskukselle. On kuitenkin tärkeää, että nämä siirrot toteutetaan niin, että ne eivät aiheuta katkoksia tai viiveitä nykyisten lupaprosessien sujuvuuteen. Erityisesti siirtojen vaikutus kierrätysteollisuuden toimintaan tulee arvioida tarkasti ja varmistaa, että uudet käytännöt ovat yrityksille selkeitä ja ennakoitavissa.

C HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSEN SISÄLTÄMÄT MUUT LAKIEHDOTUKSET, JOILLA TOTEUTETAAN UUDISTUKSEN EDELLYTTÄMÄT TEHTÄVÄSIIRROT LUPA- JA VALVONTAVIRASTOLLE, ELINVOIMAKESKUKSILLE, KEHITTÄMIS- JA HALLINTOKESKUKSELLE SEKÄ MUILLE VIRASTOILLE

Onko teillä kommentoitavaa C osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä D osuuteen.

Ei

Ulkoministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.1

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Oikeusministeriö, 39 lakiehdotusta, luku 7.2

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sisäministeriö, 10 lakiehdotusta, luku 7.3

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Puolustusministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.4

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Valtiovarainministeriö, 18 lakiehdotusta, luku 7.5

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 24 lakiehdotusta, luku 7.6

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Maa- ja metsätalousministeriö, 68 lakiehdotusta, luku 7.7

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Liikenne- ja viestintäministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 7.8

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Työ- ja elinkeinoministeriö, 31 lakiehdotusta, luku 7.9

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sosiaali- ja terveysministeriö, 52 lakiehdotusta, luku 7.10

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Ympäristöministeriö, 25 lakiehdotusta, luku 7.11

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

D TIIVISTELMÄ LAUSUNNON PÄÄHUOMIOISTA

Pyydämme esittämään lausunnon päähuomiot tässä tiivistetysti (suositus enintään 4500 merkkiä)

Kierrätysteollisuus ry katsoo, että hallituksen esitysluonnos tarjoaa potentiaalia parantaa kierrätysteollisuuden toimintaedellytyksiä ja edistää kiertotaloutta Suomessa. Erityisesti lupa- ja valvontatehtävien keskittäminen sekä elinvoimakeskusten rooli alueiden kehittämisessä ovat myönteisiä muutoksia. On kuitenkin tärkeää seurata uudistuksen vaikutuksia ja tarvittaessa edelleen

kehittää toimintaa. Kierrätysteollisuus suosittelee tiivistä yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa ja riittävän resursoinnin varmistamista.

Toissijaisen vastuun valvonta tulisi aluehallintouudistuksen yhteydessä siirtää nykyisen ELYn toimialueelta Kilpailu- ja kuluttajavirastolle (KKV).

Muistutamme, että ilman kiertotaloutta emme saavuta ilmastotavoitteita emmekä onnistu torjumaan luontokatoa. Kerran käyttöön otettu materiaali tulisi pitää kierrossa niin pitkään kuin mahdollista.

Nores Mia
Kierrätysteollisuus ry